Utlåtande JsUU 27/2026 rd─ RP 221/2026 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om avsättande av staten tillhöriga områden till myrskyddsområden

Till miljöutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om avsättande av staten tillhöriga områden till myrskyddsområden (RP 221/2026 rd): Ärendet har remitterats till jord- och skogsbruksutskottet för utlåtande till miljöutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört
- specialsakkunnig Ilona Latsa, miljöministeriet
- specialsakkunnig Janne Pitkänen, jord- och skogsbruksministeriet
- specialforskare Esa Huhta, Naturresursinstitutet
- handläggningsdirektör Mikael Nordström, Forststyrelsen
- natur- och viltvårdschef Ere Grenfors, Finlands Jägarförbund
- biodiversitetsexpert Liisa Toopakka, Finlands naturskyddsförbund rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av
- Finlands viltcentral
- Finlands miljöcentral
- Renbeteslagsföreningen.

Inget yttrande av
- Neova Oy
- WWF Finland.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Regeringen föreslår ändringar i lagen om avsättande av staten tillhöriga områden till myrskyddsområden (851/1988), nedan myrskyddslagen. Genom myrskyddslagen har sammanlagt 71 myrskyddsområden inrättats. Alla de 71 myrskyddsområden som ingår i lagen har efter den nationella fridlysningen införlivats med EU-nätverket Natura 2000. Områdena är

koncentrerade till landskapen Lappland, Norra Österbotten och Kajanaland. Av områdena ligger 14 inom samernas hembygdsområde. I lagförslaget uppdateras namnet på de kommuner där myrskyddsområdena finns och områdenas arealer så att de motsvarar nuläget. Dessutom föreslås det att de kartbilagor som anger myrskyddsområdenas gränser uppdateras så att kartorna motsvarar områdenas nuvarande gränser.

För närvarande finns fridlysningsbestämmelserna för myrskyddsområdena i förordningen om myrskyddsområden som inrättats på staten tillhöriga områden (852/1988). Syftet med propositionen är att lyfta upp fridlysningsbestämmelserna för myrskyddsområdena till lagnivå och uppdatera dem så att de överensstämmer med den gällande naturvårdslagen (9/2023). Utgångspunkten för propositionen är att det inte ska göras några betydande ändringar i fridlysningsbestämmelserna för myrskyddsområdena, det vill säga i den nuvarande användningen av områdena. Propositionen innehåller också de smärre ändringar i gränserna för Lätäseno—Hietajoki och Jietanasvuoma myrskyddsområden i Enontekis som förutsätts av det planerade projektet för ombyggnad av riksväg 21 på avsnittet Palojoensuu—Maunu. Propositionen innehåller inga andra ändringar i gränserna för myrskyddsområdena.

En central ändring i propositionen är en ändring av behörighetsfördelningen mellan miljöministeriet och Forststyrelsen så att Forststyrelsen i fortsättningen är behörig att behandla samtliga tillståndsärenden som gäller undantag från fridlysningsbestämmelserna för myrskyddsområdena. Enligt den gällande lagstiftningen är miljöministeriet behörigt att behandla tillstånd som gäller decimering av en växt- eller djurart som på grund av för kraftig förökning eller av annat skäl är skadlig samt tillstånd som gäller geologisk forskning och malmletning. I fortsättningen ska alla tillstånd som gäller undantag från fridlysning avgöras av Forststyrelsens Jakt- och fisketjänster. Vid sakkunnighörandet ansågs detta vara en ändring som kan understödas och som förtydligar regleringen. Å andra sidan har lösningen också kritiserats. Utskottet anser att ändringen är motiverad.

Enligt 2 § 1 mom. i lagförslaget ska bestämmelserna i 49—51 § och 52 § 5 mom. i naturvårdslagen tillämpas på myrskyddsområdena. Enligt 50 § i naturvårdslagen är sådana åtgärder tillåtna som en ändamålsenlig skötsel och användning av naturskyddsområdet förutsätter och som inte äventyrar syftet med inrättandet av området. Enligt motiveringen till propositionen är det på andra statliga naturskyddsområden bland annat tillåtet att använda och underhålla befintliga vägar, samhällstekniska konstruktioner, såsom el-, kabel- och telefonlinjer, konstruktioner för datakommunikation, energi- och vattenförsörjning och avloppsrening. Det är tillåtet att utföra kartläggnings- och lantmäteriarbeten. Enligt 52 § 5 mom. i naturvårdslagen kan Forststyrelsen ge tillstånd att leta efter malmer i andra statliga naturskyddsområden. Dessutom ska det enligt 2 § 4 mom. i lagförslaget vara tillåtet att i områden med ett befintligt ledningsområde öka kapaciteten i stamnätets kraftledningar som finns inom myrskyddsområdena. Vid sakkunnighörandet fästes uppmärksamhet vid behovet av att också förtydliga hur användning och underhåll av vägar och samhällstekniska konstruktioner förhåller sig till väsentliga ändringar i konstruktionerna eller ökning av kapaciteten. Utskottet fäster uppmärksamhet vid detta och koncentrerar sig på att behandla i synnerhet verksamhet som hör till utskottets ansvarsområde.

När det gäller renskötseln är avsikten att nuläget ska bevaras i myrskyddsområdena. Med stöd av 50 § 1 mom. 6 punkten i naturvårdslagen får renskötsel i enlighet med renskötsellagen bedrivas i områdena. Enligt 2 § 3 mom. i den föreslagna lagen ska det i myrskyddsområden vara tillåtet att uppföra kojor, rengärden och andra konstruktioner som renskötseln förutsätter, ta det virke som behövs för renskötseln samt slå läger och göra upp öppen eld i anslutning till renskötseln. Bestämmelserna motsvarar de undantag från fridlysningsbestämmelserna som tillämpas i nationalparker och naturreservat inom renskötselområdet. Vid sakkunnighörandet fästes uppmärksamhet vid behovet av att precisera om de åtgärder som nämns i 3 mom. kräver tillstånd av Forststyrelsen.

Av de 71 myrskyddsområden som myrskyddslagen omfattar ligger 56 områden i sin helhet och 6 områden delvis i de kommuner som avses i 8 § i jaktlagen (615/1993). För närvarande har de stadigvarande invånarna i de kommuner där dessa myrskyddsområden är belägna enligt 8 § i jaktlagen rätt att i sin hemkommun jaga på områden som tillhör staten. Av andra än de som jagar inom den egna hemkommunens område krävs det i enlighet med jaktlagen ett jakttillstånd av markägaren, det vill säga Forststyrelsens Jakt- och fisketjänster. Nio av myrskyddsområdena ligger helt utanför det område som avses i 8 § i jaktlagen. För dessa myrskyddsområden finns det för närvarande särskilda bestämmelser om jakt i de ordningsstadgor som Forststyrelsen har utfärdat för skyddsområdena. Forststyrelsen har ingått avtal om jaktarrende för myrskyddsområdena, och en del av områdena ingår i områden för vilka Forststyrelsen har beviljat jakttillstånd. En del områden ingår också i områden för vilka tillstånd har beviljats för stamvårdande jakt på björn och lodjur.

Enligt lagförslaget ska fridlysningsbestämmelserna i 49 § i naturvårdslagen i fortsättningen tillämpas också på myrskyddsområdena. Men trots vad som föreskrivs i 49 § 1 mom. 5 punkten är det tillåtet att jaga i myrskyddsområdena i enlighet med jaktlagen, med undantag för Haukkaneva-Nikulinneva och Siikaneva myrskyddsområden. I myrskyddsområden som ligger i de områden som avses i 8 § i jaktlagen ska det fortfarande vara tillåtet att jaga i enlighet med jaktlagen. I områden som inte omfattas av 8 § i jaktlagen krävs det av alla för jakt ett jakttillstånd av markägaren, det vill säga Forststyrelsens Jakt- och fisketjänster. Utskottet understöder de föreslagna bestämmelserna, som gör det möjligt att fortsätta bedriva jakt i nuvarande omfattning i myrskyddsområdena.

Enligt lagförslaget ska syftet med inrättandet av myrskyddsområdet beaktas och 34 § i naturvårdslagen iakttas när jakt ordnas. Enligt paragrafen får de naturvärden som utgör grunden för skydd av ett område som hör till nätverket Natura 2000 inte betydligt försämras. En hållbar planering av praxis i fråga om jakten ingår redan i nuläget i principerna för vård och användning av Forststyrelsens skyddsområden, så förbudet mot försämring i områden som hör till nätverket Natura 2000 gäller i vilket fall som helst i områdena. Utskottet anser att jakten, som är en del av den finländska friluftskulturen, bidrar till naturvården och att man värnar om myrskyddsområdenas naturvärden genom ansvarsfull verksamhet i enlighet med jaktlagstiftningen.

Utskottet fäster uppmärksamhet vid att det enligt 2 § 1 mom. i lagförslaget i myrskyddsområdena, också i Haukkaneva-Nikulinneva och Siikaneva myrskyddsområden, kan bli aktuellt att med tillstånd avlägsna individer av djurarter med stöd av 51 § i naturvårdslagen

eller att direkt med stöd av 50 § i den lagen göra undantag från fridlysningsbestämmelserna. Med tillstånd av Forststyrelsen kan det i området tillåtas att individer av sådana viltarter som avses i 5 § 1 mom. i jaktlagen avlägsnas, om individerna orsakar ett uppenbart hot mot människors säkerhet eller risk för betydande ekonomisk skada på egendom. I praktiken har bestämmelsen tillämpats exempelvis för att förebygga skador som hjortdjur orsakar i trafiken, för att begränsa skador som stora rovdjur orsakar husdjurs- eller renhushållningen och för att avlägsna individer av björn och varg som orsakar fara. Förutom Forststyrelsens tillstånd till undantag fordras det dessutom tillstånd enligt jaktlagen och eventuellt polislagen för att individer av viltarter ska få avlägsnas. Enligt 50 § 4 mom. i naturvårdslagen är det tillåtet att i nationalparker och naturreservat, när situationen kräver det, vidta åtgärder som är nödvändiga för bekämpning av sjukdomar som kan överföras till människor eller djur. Åtgärderna ska genomföras så att de inte skadar syftet med inrättandet av området mer än nödvändigt. Som det konstateras ovan får vildsvin jagas i myrskyddsområdena, med undantag för två områden. Utskottet fäster uppmärksamhet vid att de ovannämnda bestämmelserna i 50 och 51 § i naturvårdslagen gör det möjligt att avlägsna vildsvin i myrskyddsområden för att bekämpa afrikansk svinpest, om vildsvin förekommer i området, också om jakt enligt jaktlagen inte är tillåten i området vid den aktuella tidpunkten.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Jord- och skogsbruksutskottet föreslår

att miljöutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 4.11.2026

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Ritva Elomaa saf
vice ordförande Anne Kalmari cent
medlem Markku Eestilä saml
medlem Tiina Elo gröna
medlem Laura Huhtasaari saf
medlem Janne Jukkola saml
medlem Teemu Kinnari saml
medlem Milla Lahdenperä saml
medlem Anders Norrback sv
medlem Piritta Rantanen sd
medlem Jenna Simula saf
medlem Timo Suhonen sd
medlem Eerikki Viljanen cent.

Sekreterare var

utskottsråd Susanna Paakkola.

Avvikande mening

Motivering

Regeringens proposition om ändring av myrskyddslagen är en behövlig uppdatering genom vilken lagen anpassas till den gällande naturvårdslagen. Uppdateringen är i sig behövlig, men den innehåller också vissa brister som det finns skäl att granska närmare.

Finlands naturskyddsförbund anser i sitt yttrande att tillståndsärendena inte bör överföras till Forststyrelsens Naturtjänster. Överföringen är problematisk särskilt när det gäller tillstånd till malmletning. Naturtjänsterna utgör en del av Forststyrelsens koncernen och är inte en självständig och oberoende myndighet. Den mest ändamålsenliga lösningen i fråga om beviljande av tillstånd till undantag är att överföra ansvaret till Tillstånds- och tillsynsverket.

Det är ytterst problematiskt att tillåta malmletning i värdefulla naturområden och i detta fall på värdefulla myrar, eftersom det står i direkt strid med skyddet av myrarna. Genom att tillåta malmletning lämnas dörren på glänt för gruvdrift, vilket bör förhindras. För att det ska kunna säkerställas att den värdefulla myrnaturen skyddas bör myrskyddslagen innehålla ett entydigt förbud mot malmletning.

En mycket besvärlig ändring är att beslutsfattandet om jakttillstånd för myrskyddsområden överförs till Forststyrelsens Jakt- och fisketjänster. Jakt- och fisketjänsterna har inte heltäckande sakkunskap och kompetens om myrskyddsområdenas arter, naturtyper och eventuella konsekvenser av dispenser.

Avvikande mening

Jag föreslår

att miljöutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 4.11.2026

Tiina Elo gröna